

Duurzaamheid in vijf thema's

Wat zijn recente, in het oog springende voorbeelden van duurzaamheid in gemeenteland? En wat staat gemeenten de komende jaren te doen? Die vragen werden voorgelegd aan de vijf ambassadeurs van het platform Duurzame Overheden.

Vijf bevoegen ervaren (ex)wethouders, met tips uit andere dan de eigen gemeente.

'Maak harde afspraken met corporaties'

Themateam: **Duurzaam gebouwde omgeving**
Ambassadeur: **Jeroen Nobel (Haarlemmermeer)**

'Gemeenten met de ambitie om energieneutraal te worden, moeten eisen dat vanaf nu alle nieuwbouw dat is. Energieneutrale woningen bestaan al, dus het kan. Bedenk wel dat voor een energieneutrale status ook de bestaande bouw meetelt. Projectontwikkelaars en aannemers moeten zich de komende jaren van hun goede kant laten zien. Er zijn inmiddels voorbeelden waarbij alles is uitgevoerd zoals was afgesproken. Gemeenten moeten hier in elk geval op toezien. En nog iets: ze moeten harde afspraken maken met corporaties over duurzame bouw.'
'In de praktijk zijn al diverse voorbeelden te vinden. Hardenberg heeft een wijk met honderd woningen waarvan er zestig duurzamer zijn geworden. In de rest van de gemeente liggen de aantallen lager, maar nog altijd hoger dan elders. Dat heeft te maken met de focus op particulier woningbezit. Men is bij de mensen thuis langsgeslagen, van deur tot deur. Een tijdrovende, maar

lonende operatie. In de huursector zie je Breda en Tilburg goede resultaten boeken, via de corporaties. En er zijn al corporaties die in het vooruitzicht gestelde besparingen compenseren als die onverhoopt uitblijven. In dat geval rekenen ze minder huur.'

Duurzaam gebouwde omgeving: werk aan energiebesparing in de bestaande bouw en dan vooral in de particuliere bouw. Dit is de moeilijkst bereikbare groep, maar hier is wel de grootste slag te slaan. Zorg ervoor dat alle nieuwbouw energieneutraal gebouwd wordt.

'Motiveer bedrijven voor energiebesparing'

Themateam: **Duurzame bedrijven**
Ambassadeur: **Robbert Jan Piet (Heerhugowaard)**

'Bedrijven zijn op grond van de Wet milieubeheer verplicht om energiebesparende maatregelen te nemen die

zich binnen vijf jaar terugverdienen. Dwang is goed, maar werkt niet altijd. Ook controleren op de naleving van de eisen kan lastig zijn, bijvoorbeeld als je er als gemeente onvoldoende mensen voor hebt. Daarom zijn we als themateam op zoek gegaan naar alternatieven. Met Ahold is een convenant afgesloten dat in 2015 alle koel- en vriesvitruines in de supermarkten deuren hebben. Dat gaat enorm veel energie schelen. Er is al een winkel waar de warmte die vrijkomt bij het koelen, wordt gebruikt om de acht verdiepingen met appartementen

Klimaatakkoord

Rijk en gemeenten sloten in 2007 het Klimaatakkoord. Dit akkoord moet leiden tot een schoner, zuiniger en duurzamer Nederland. Om deze missie aan te jagen, projecten uit te lokken, kennis te delen en voorbeelden wereldkundig te maken, zijn halverwege 2008 vijf zogenaamde themateams in het leven geroepen. Die zijn verenigd in het platform Duurzame Overheden. In een themateam zitten vooral vertegenwoordigers van gemeenten. Na de gemeenteraadsverkiezingen hebben een aantal van deze wethouders een nieuwe uitdaging gevonden en zullen worden opgevolgd door nieuwe ambassadeurs.

Op de site www.duurzameoverheden.nl zijn per team tien adviezen voor klimaatbeleid te vinden, met voorbeelden uit de praktijk.

erboven te verwarmen. Een drogist in Amsterdam heeft de openstaande pui met warmteblazers vervangen door een automatische deur. Voordelen: 42 procent minder energieverbruik, een stillere zaak, personeel zonder nekklachten en minder diefstal.

We werken ook aan duurzaamheid op bedrijventerreinen. Haarlem heeft een energiecoach aangesteld. Met een zogenaamde energiescan adviseert deze coach bedrijven die zich willen vestigen op een terrein of die naar elders willen verhuizen. Want dat zijn de momenten waarop ondernemers openstaan voor verandering. Tijdens een van onze excursies bezochten we een fabrikant van zonneboilers in Venlo. Die bleek zich nauwelijks op de binnenlandse markt te richten, omdat Nederland geen consequent subsidiebeleid heeft. Regelingen worden getroffen en weer afgeschaft. Duitsland doet het beter, met een systeem dat Spanje en België inmiddels

hebben overgenomen. Er is een fonds voor alternatieve energie, dat wordt gevuld met belasting die iedereen betaalt voor het gebruik van fossiele grondstoffen.'

Duurzame bedrijven: ga lokaal, binnen het bedrijfsleven, op zoek naar ambassadeurs via wie weer andere bedrijven makkelijker te bereiken zijn. Laat bedrijven op hetzelfde bedrijventerrein de handen ineenslaan op het vlak van energiebesparing. Ze zullen er allemaal voordeel van hebben.

'Bundeling is belangrijk'

Themateam: **Duurzame energieproductie**
Ambassadeur: **Lian Merx (Delft)**

'In Zeewolde wordt meer groene energie opgewekt dan nodig is voor alle huishoudens en bedrijven ter plekke. Het leuke aan duurzame energieproductie is dat je die overall weer anders kunt invullen, gebruikmakend van de plaatselijke omstandigheden. Niet genoeg wind? Dan haal je energie uit de zon. Restwarmte van de industrie is ook een mogelijkheid. En aardwarmte. Daar maken tuinders in het Westland dankbaar gebruik van. Als themateam hebben we gezien dat je verzandt als je te veel in details treedt of zaken tot achter de komma doorrekent. Keep it simpel. En wacht nieuwe ontdekkingen niet af. De techniek ontwikkelt zich doorlopend en dan kun je blijven wachten. Als je zeker weet dat een

bepaalde nieuwe techniek binnen enkele maanden op de markt komt, is het een ander verhaal. Bundeling is van belang. Je ziet gemeenten energiebedrijven oprichten met woningcorporaties, grote instellingen, universiteiten en scholengemeenschappen als partners. Je hebt grote gebouwen nodig, want zonne-energie vraagt oppervlakte. Steeds meer gemeenten gaan die weg, ze willen vaart maken. Een subsidieregeling voor huishoudens is ook goed, maar echte klappers maak je er minder snel mee.

Gemeenten in delen van het land hebben hun aandelen in energiebedrijven net verkocht. Dan lijkt het misschien vreemd dat ze nu lokale energiebedrijven beginnen, al dan niet gelinkt aan het traditionele energiebedrijf. Maar het motief is veranderd: het gaat niet langer om het veiligstellen van energie, maar om het zorgen voor schonere energie. Lokale overheden moeten daar links- of rechtsom invloed op willen hebben.'

Duurzame energieproductie: zet in op draagvlak en een strategie om het gebruik van Duurzame Energie te bevorderen. Maak hierbij gebruik van de lokale omstandigheden en wijs locaties aan voor biovergisters en windturbines.

‘Alles begint met ambitie’

Themateam: **Duurzame overheid**
Ambassadeur: **Michael Boddeke (Apeldoorn)**

‘Hoe voorkom je dat het streven naar duurzaamheid afhankelijk blijft van een enthousiaste wethouder of ambtenaar? Anders gezegd: hoe borg je het beleid binnen de organisatie? Alles begint met ambitie, anders komt er niets van de grond. Vier jaar geleden hadden nog slechts enkele gemeenten een ambitie verwoord. Inmiddels hebben zo'n honderd gemeenten - vaak raadsbreed - gesteld dat ze in 2020, 2030 of nog eens tien jaar later klimaat-, energie- of CO₂-neutraal zijn.

Een mooie aanzet tot borging levert de gemeente Lochem, waar vier jaar geleden amper aandacht was voor duurzaamheid. Er is overwogen om een reclamebureau de boodschap aan de man te laten brengen, maar daar is al snel van afgestapt. De eigen welzijnsorganisatie is ingezet, met vele contacten in de gemeenschap. En zie: nu zijn er allerlei initiatieven. Bij duurzame overheid in enge zin heb je het bijvoorbeeld over inkoop. Venlo heeft met het oog op de Floriade

2012 een prijsvraag gehouden die leidde tot een biologisch afbreekbare koffiebeker. Daarbij is de hele keten van de beker onder de loep genomen, van productie tot verwerking. Op elke beker staat een groene boodschap afgedrukt: als gratis pr voor duurzaamheid en ook als oproep om meer producten zo te gaan ontwerpen.’ ■

COLLEGEPROGRAMMA

Duurzame overheid: zorg voor borging van het klimaatbeleid. Niet enkel binnen de eigen, gemeentelijke organisatie, maar ook bij andere lokale partijen.

‘Zie mobiliteit als onderdeel van klimaatbeleid’

Themateam: **Schone en Zuinige Mobiliteit**
Ambassadeur: **Erik van Merrienboer (Eindhoven)**

‘In 's-Hertogenbosch rijdt van alles elektrisch: stadsbussen, deelauto's en OV-scooters. Die laatste kun je huren, net als OV-fietsen. De stad telt een stuk of zes oplaadpunten. In Helmond, een andere Brabantse gemeente, wordt onderzoek gedaan naar elektrisch rijden. Gemeenten en provincie financieren een en ander, ook uit economische motieven: ze profileren zich graag als

duurzame, innovatieve regio. Gemeenten zouden mobiliteit nu echt als onderdeel van klimaatbeleid moeten gaan zien en niet als iets dat voorbehouden is aan verkeerskundigen en ambtenaren die over luchtkwaliteit gaan. Er wordt wel gedacht dat rijden op elektriciteit de CO₂-uitstoot enkel verplaatst van de auto naar de fabriek. Maar in 's-Hertogenbosch wordt elektrisch gereden op groene stroom en restcapaciteit. Het eerste draagt bij aan het ontwikkelen van duurzame energie, het tweede is stroom die minimaal in het elektriciteitsnet moet zitten op momenten dat er nauwelijks vraag is. Bovendien maakt elektrisch rijden een stedelijk gebied schoner en stiller. Ook de binnenstedelijke bevoorrading van winkels kan duurzamer. Dat scheelt enorm in uitlaatgassen. Utrecht kent de cargohopper en de bierboot. Nijmegen heeft een vergelijkbaar systeem en zet fietskoeriers in die post tussen gemeentelijke diensten rondbrengen. Dit neemt wat meer tijd dan de bestelbus, maar dat neemt deze gemeente op de koop toe.’ ■

COLLEGEPROGRAMMA

Schone en Zuinige Mobiliteit: zorg ervoor dat mobiliteit een definitief en permanent onderdeel wordt van het lokale klimaatbeleid.

Masterclasses voor de Klimaatwethouder

Om te zorgen dat de (nieuwe) wethouders die klimaatbeleid in hun portefeuille hebben een voortvarende start kunnen maken, organiseert Het Klimaatverbond in de maand juni 5 Masterclasses verspreid over het land. De bestuurders ontvangen hiervoor een uitnodiging, maar inschrijven kan nu al via www.klimaatverbond.nl. In de Masterclass gaan (ex-)collega

wethouders in op de achtergronden van het Klimaat(beleid). Partners en regelingen, het laaghangende fruit en winstpakkets, ondersteuning maar ook de valkuilen en uitdagingen. In het najaar volgen landelijk georganiseerde modules rond de thema's: mobiliteit, duurzame energie, economie (bedrijven/terreinen), duurzame overheid, gebouwde omgeving.